

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าใช้วิธีการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมกัน ซึ่งในการเก็บข้อมูลครัวเรือนครั้งนี้ทั้งหมด 61 ราย ซึ่งแต่ละครัวเรือนจะถูกเลือกเพียงครัวเรือนละ 1 ราย โดยการสัมภาษณ์แม่บ้าน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับประกอบอาหารในแต่ละครัวเรือน ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วงระหว่าง 21-60 ปี ส่วนใหญ่มีฐานะในระดับปานกลาง และมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก สำหรับร้านค้านั้นจะสอบถามเจ้าของร้านค้าทุกร้าน ซึ่งมีทั้งหมด 5 ร้าน โดยรวมศูนย์สาริตการตลาดด้วย ซึ่งสอบถามจากผู้ดูแลกิจการดังกล่าว ทั้งนี้จากการศึกษาข้อมูลในด้านร้านค้าในหมู่บ้านมีดังนี้ คือ

ในหมู่บ้านมีร้านค้าอาหารอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งในช่วงแรกที่ทำการศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า มีร้านค้า 4 ร้าน โดยมีร้านที่เพิ่งเปิด 1 ร้าน และต่อมาในระยะหลังมี 1 ร้าน ที่เลิกขายไป และมีร้านเปิดใหม่อีก 1 ร้าน รวมเป็นร้านค้าทั้งหมดในช่วงศึกษานี้มี 5 ร้าน (ตำแหน่งร้านค้าดูจากแผนที่หมู่บ้านในภาคผนวก) คือ

1. ร้านกลุ่มสหกรณ์ร้านค้า (ศูนย์สาริตการตลาด) 1 ร้าน
2. ร้านขายของแห้ง 1 ร้าน
3. ร้านขายของแห้ง อาหารสด และอาหารปรุงสำเร็จ ขาย 1 ร้าน

1. ร้านสหกรณ์จะขายเฉพาะของแห้ง ซึ่งมักจะเปิดขายเฉพาะช่วงเช้าและเย็น เนื่องจากในช่วงกลางวันไม่ค่อยมีคนอยู่บ้าน ขายไม่ค่อยดี โดยมีผู้รับผิดชอบขายเป็นประจำ

2. ร้านขายของแห้ง 1 ร้าน ซึ่งเป็นร้านใหญ่ที่สุดในหมู่บ้าน มีขนม ไอศกรีม ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปต่าง ๆ วม เป็นต้น

3. ร้านขายของแห้ง ก๋วยเตี๋ยว และอาหารปรุงสำเร็จ

- เป็นร้านขายอาหารแห้ง และทำอาหารปรุงสำเร็จด้วย 1 ร้าน

- เป็นร้านขายอาหารแห้งและขายก๋วยเตี๋ยว ส้มตำ ขนمجี่-น้ำยาปลา รวมทั้งทำอาหารปรุงสำเร็จด้วย 2 ร้าน ซึ่งทั้ง 2 ร้านนี้เพิ่งเปิดมาได้ 4-5 เดือน

ซึ่งอาหารปรุงสำเร็จ(อาหารถุง) นิยมทำขายในช่วงเช้าและเย็น อาหารที่นิยมทำขาย ได้แก่ แกงหน่อไม้ คั่วเนื้อ แกงป่า เป็นต้น ขายถุงละ 3-5 บาท ส่วนอาหารปรุงสำเร็จอื่น ๆ จะมีบั้งไก่ บั้งปลา บั้งเนื้อ ไข่ต้ม เป็นต้น สำหรับขนมหวานเป็นถุง ๆ ละ 2 บาท เช่น สาकुถั่วดำ สาकुเผือก ลอดช่อง เป็นต้น บางร้านจะมีโจ๊ก น้ำเต้าหู้ ขายถุงละ 2 บาท และมีบาท้องไก่ ขนมาไข่เต่า ขายในช่วงเช้าด้วย ซึ่งเป็นที่นิยมของเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน ทั้งนี้อาหารปรุงสำเร็จอื่น ๆ มักจะซื้อมาจากตลาดในลักษณะบรรจุเสร็จ พร้อมทั้งจะขายได้ ยกเว้นกับข้าว (อาหารถุง) จะทำเองในหมู่บ้าน

ทั้งนี้จากการสอบถามร้านค้าจะซื้อของมาขายในปริมาณไม่มากนัก อาหารสดจะขายหมดวันต่อวัน แต่ถ้าเป็นอาหารแห้ง ๆ ส่วนใหญ่ประมาณ 2-3 วัน ขายหมด เพราะไปตลาดซื้ออาหารทุก ๆ วัน

ส่วนรถเร่ นั้น จากการสอบถามพบว่า เดิมมีรถเร่ประเภทมอเตอร์ไซด์เข้ามาในหมู่บ้านเป็นประจำทุกวัน ตั้งแต่มีร้านค้าเปิดเพิ่มมากขึ้น รถเร่จึงไม่เป็นที่นิยม เพราะอาหารที่มีขายในร้านค้าจะใหม่สด สะอาดกว่า โดยเฉพาะอาหารปรุงสำเร็จ (อาหารถุง) จะพบว่าเป็นไข และไม่อร่อย เจ้าของร้านค้าในหมู่บ้านจะไปซื้ออาหารที่ตลาดทุกวัน และนำมาขายหมดเป็นวัน ๆ ไม่ค่อยมีอาหารตกค้าง ถ้ามีเหลือก็จะทิ้งไป ทำให้มีอาหารใหม่สด สำหรับรถเร่ประเภทรถกระบะ ซึ่งขายผลไม้ อาหารแห้งอื่น ๆ เช่น ปลาแห้ง ปลาร้า จะเข้ามาประมาณเดือนละ 1-2 ครั้ง

ชนิดของอาหารที่มีขายในหมู่บ้าน

1. อาหารสด

เนื้อสัตว์ : หมูเนื้อแดง หมูสามชั้น เนื้อวัว ปลาน้ำจืด เนื้อไก่ ปลาหนึ่ง ไข่ไก่ ไข่ขาว

ผัก : ผักชนิดต่าง ๆ ที่นิยมนำมาขาย ได้แก่ พริกสด ผักกาดขาว กะหล่ำปลี ถั้ว ผักยาว กะหล่ำดอก แตงกวา มะเขือเทศ มะเขือเปราะ ต้นหอม มะละกอ สะระแหน่ เป็นต้น

ผลไม้ : กล้วยน้ำว้า

2. อาหารแห้งและอาหารหมักดอง

อาหารแห้ง : น้ำตาล น้ำมันหมู ปลาร้า วุ้นเส้น สาหรู กะลือสินเธาว์ หัวหอม กระเทียม กระเทียมดอง กะปิ ปลาหมึกแห้ง ปลาทุเค็ม ปลาแห้ง เป็นต้น

อาหารหมักดอง : ส้มเนื้อ ผักดอง หน่อไม้ดอง ส้มผัก ไม้กระรอกอีสาน เป็นต้น

3. ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปและเครื่องดื่ม

ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป : ซีอิ้ว ปลากระป๋อง น้ำมันพืช บะหมี่สำเร็จรูป พงชुरुส น้ำปลา นมข้นหวาน นมเค็ล็ก (ถุงละ 1 บาท)

เครื่องดื่ม : นมกล่อง (นม UHT) น้ำเต้าหู้ถุง น้ำอัดลม เบียร์ เหล้า น้ำส้มคั้นชนิดถูก (ขวดพลาสติก) เครื่องดื่มชูกำลัง เป็นต้น

4. อาหาร熟食/อาหารปรุงสำเร็จ คาว-หวาน

อาหารคาว : ก๋วยเตี้ยว ส้มตำ นมจืดน้ำยาปลา แกงหน่อไม้ใส่ยานาง แกงหน่อไม้ดอง คั่วเนื้อ ลาบปลา ลาบไก่ แกงอ่อม ไข่ต้ม ไก่ย่าง หมูบั้ง แคบหมู ไข่จิก เป็นต้น

อาหารหวาน : นมข้น นมเปรี้ยวปน สาหรูถั่วดำ สาหรูเผือก ลอดช่อง นมไขเต่า ปาท่องโก๋ ไอศกรีม เป็นต้น

ซึ่งชนิดอาหารดังกล่าวนี้ จากการสอบถามเจ้าของร้านค้าในหมู่บ้านจะบอกว่า เอมายเหมือน ๆ กันทุกฤดูกาล ยกเว้นผัก ที่มีชนิดให้เลือกมากขึ้นตามฤดูกาลของผักนั้น และปริมาณในการนำมาขายนั้นพบว่า ในฤดูฝนในช่วงที่หนาว จะเอาอาหารมาขายมากขึ้น ร้านค้าจะทำอาหารปรุงสำเร็จมากขึ้น หากอาหารเหลือบางส่วนแช่ตู้เย็นไว้ ถ้าเป็นอาหารสดประเภทเนื้อ ปลา พริก ผัก จะนำไปตากแห้ง แล้วนำมาขายใหม่ อาหารบางอย่างที่เสีงง่ายเช่น บั้งไก่ บั้งหมู ผักดอง ก็จะไปทิ้งไป ในช่วงระยะเวลาขายนั้น จากการสอบถามพบว่า อาหารจะขายดีแตกต่างกันออกไป เช่น ถ้าในช่วงงานบุญประเพณีต่าง ๆ น้ำตาลจะขายดี ในช่วงสงกรานต์ ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวบ้านที่ไปตัดอ้อยกลับมา และชาวบ้านที่ไปทำงานต่างถิ่นกลับมา น้ำอัดลม เหล้า เบียร์ จะขายดีในช่วงนี้

ผลการศึกษาดังนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ถึงความรู้ และการปฏิบัติในการเลือกซื้ออาหาร โดยแบ่งตามประเภทของอาหารของแต่ละครัวเรือนและเจ้าของร้านค้า ในส่วนของอาหารสด อาหารถนอมและอาหารปรุงสำเร็จ จะกล่าวถึงเฉพาะร้านค้าเพียง 3 ร้าน ที่มีการขายอาหารดังกล่าว และผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปนั้น จะมีผู้ขายทั้งหมด 5 ร้าน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ความรู้และการปฏิบัติของร้านค้าในการเลือกซื้อเนื้อหมู เนื้อวัว เนื้อควาย

ลักษณะเนื้อสัตว์	เนื้อหมู		เนื้อวัว		เนื้อควาย	
	ความรู้ (จำนวนร้าน)	การปฏิบัติ (จำนวนร้าน)	ความรู้ (จำนวนร้าน)	การปฏิบัติ (จำนวนร้าน)	ความรู้ (จำนวนร้าน)	การปฏิบัติ (จำนวนร้าน)
- เนื้อสีชมพู	3	3	2	2	2	2
- เนื้อสีแดง เส้นเนื้อขาว และไม่มียีสเขียวคล้ำ	-	-	-	-	1	1
- เนื้อสีแดง ไม่มียีสเขียว- คล้ำ และไม่มียีสกลิ่นเหม็น	-	-	1	1	-	-
รวม	3	3	3	3	3	3

จะพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะคำนึงถึงสีของเนื้อเป็นหลักกว่า เนื้อที่ดีควรมีสีแดง แต่ความเข้มของสีเนื้อนั้นขึ้นอยู่กับชนิดของสัตว์ โดยที่เนื้อควายมีสีเข้มที่สุด รองลงมาเนื้อวัว และเนื้อหมู เข้มน้อยที่สุด ซึ่งพบว่าลักษณะที่ดีควรมีสีแดงของเนื้อหมู เนื้อวัว และเนื้อควายเป็นร้อยละ 42.6, 47.5 และ 46.0 ตามลำดับ ในการเลือกซื้อจริง ๆ นั้น ร้อยละ 39.3, 47.5 และ 44.3 ตามลำดับ ส่วนลักษณะอื่น ๆ ที่บ่งบอกลักษณะที่ดีของเนื้อเพิ่มเติมได้แก่ เนื้อนั้นต้องไม่มีสีเขียวคล้ำ และไม่มียีสกลิ่นเหม็น สำหรับเนื้อหมู เนื้อวัว เป็นร้อยละ 19.7 และ 16.5 ตามลำดับ สำหรับการปฏิบัติ ร้อยละ 19.7 และ 14.8 ตามลำดับ ส่วนเนื้อควายนั้น ความรู้และการปฏิบัติในลำดับรองลงมาคือ พิจารณาถึงเส้นเนื้อ และความชุ่มชื้นของเนื้อด้วย ร้อยละ 16.4 จะเห็นได้ว่าการเลือกซื้อเนื้อสัตว์ทั้ง 3 ชนิด จะพิจารณาค่าคล้ายคลึงกัน และมีความสอดคล้องกันทั้งความรู้และการปฏิบัติ และพบว่ามีส่วนที่ไม่ทราบถึงลักษณะที่ดีของเนื้อสัตว์ และไม่ได้เลือกนั้น เพราะขึ้นอยู่กับร้านค้าจะขายให้ ทั้งนี้ชาวบ้านคิดว่าร้านค้าเลือกมาดีแล้ว

สำหรับร้านค้าส่วนใหญ่ จะพิจารณาถึงลักษณะของสีของเนื้อเป็นเพียงอย่างเดียวเป็นส่วนใหญ่ซึ่งพบว่าทุกร้าน สำหรับเนื้อหมู และ 2 ร้าน สำหรับเนื้อวัว และเนื้อควาย ส่วนร้านที่เหลือจะพิจารณาถึงกลิ่น ซึ่งต้องไม่มีกลิ่นเหม็น และไม่มียีสเขียวคล้ำ และเนื้อควายจะพิจารณาถึงลักษณะเส้นใยกล้ามเนื้อของเนื้อด้วย ดังแสดงในตารางข้างต้น (ตารางที่ 2)

1.1.2 เบ็ด/ไก่

ตารางที่ 3 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อเบ็ด/ไก่

ลักษณะเนื้อที่ตี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- ผิวสด และอกมีเนื้อเต็ม	26.2 (16)	24.6 (15)	-	-
- ผิวสด ไม่เหม็นเขียว	16.4 (10)	13.0 (8)	1	1
- อกต้องมีเนื้อเต็ม ไม่เหม็นเขียว	4.9 (3)	4.9 (3)	-	-
- อกต้องมีเนื้อเต็ม ตัวใหญ่ ๆ เนื้อขาว ๆ	24.6 (15)	24.6 (15)	2	2
- ผิวสด อกมีเนื้อเต็ม และ ไม่เหม็นเขียว	8.2 (5)	8.2 (5)	-	-
- ผิวสด อกมีเนื้อเต็ม ไม่ เหม็นเขียว และเนื้อมีสีขาว	6.6 (4)	6.6 (4)	-	-
- ผิวสด ไม่เหม็นเขียว ตัวใหญ่	3.3 (2)	3.3 (2)	-	-
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	9.8 (6)	14.8 (8)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

ความรู้และการปฏิบัติในการเลือกซื้อเบ็ดและไก่ ผู้ให้สัมภาษณ์จะคำนึงถึงความสดใหม่ มีเนื้อเต็ม ถึงร้อยละ 26.2 สำหรับความรู้ และร้อยละ 24.6 สำหรับการปฏิบัติ และในการพิจารณาเลือกตัวใหญ่ ๆ ด้วย ร้อยละ 24.6 ทั้งความรู้และการปฏิบัติ และพบว่ามียังถึงร้อยละ 14.8 ที่ไม่เคยซื้อเบ็ด/ไก่อรับประทาน เพราะเลี้ยงเบ็ด/ไก่ไว้บริโภคเอง สำหรับสีของเนื้อเบ็ด/ไก่นั้นมีทั้งสีแดงและสีขาว แต่ส่วนใหญ่จะเลือกเนื้อสีขาว ๆ ซึ่งแสดงว่าเป็นลักษณะที่ดี

ส่วนร้านค้านั้น 1 ร้าน จะเลือกเฉพาะที่ความใหม่สดของเบ็ด/ไก่เท่านั้น อีก 2 ร้าน จะคำนึงถึงขนาดของไก่ด้วย โดยเลือกตัวใหญ่ ๆ แต่จากการสอบถามเจ้าของร้านค้าไม่ค่อยได้นำไก่มาขาย เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่จะเลี้ยงไก่ไว้บริโภคในครัวเรือน ส่วนเบ็ดนั้นไม่ค่อย

ใต้เลี้ยงและบริโภค มีบางร้านที่นำไก่เป็นชิ้นมาขายบ้าง ส่วนใหญ่จะซื้อไก่มาเพื่อทำเป็นอาหาร
ปรุงสำเร็จขาย ส่วนเบ็ดนั้นไม่ได้นำมาขาย

1.1.3 ไก่

ตารางที่ 4 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อไก่

ลักษณะไก่ที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- เลือกไก่มีนวลติด ฟองใหญ่ ๆ	3.3 (2)	3.3 (2)	-	-
- ไก่ไม่บุบร้าว ไม่มีสิ่งสกปรกติด	23.0 (14)	23.0 (14)	2	2
- เลือกไก่จะมีนวลติด ไม่บุบร้าว และไม่มีสิ่งสกปรกติด	29.5 (18)	24.6 (15)	-	-
- เลือกไก่จะมีนวลติด ไม่บุบร้าว ไม่มีสิ่งสกปรกติด และฟองใหญ่	4.9 (3)	4.9 (3)	-	-
- ไก่ไม่บุบร้าว ไม่มีสิ่งสกปรกติด และฟองใหญ่	34.4 (21)	40.9 (25)	1	1
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	4.9 (3)	3.3 (2)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

สำหรับไก่ที่ขายมากในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นไก่ไก่ ซึ่งจะขายในราคา
ประมาณฟองละ 2 บาท และผู้ให้สัมภาษณ์มักจะเลือกไก่ที่ไม่บุบร้าว และไม่มีสิ่งสกปรกติด สำหรับ
ขนาดนั้นขึ้นอยู่กับร้านค้าในหมู่บ้านมาขาย ซึ่งมีเพียงขนาดเดียวเท่านั้น ทั้งนี้การมีนวลติดที่
เลือกไก่ ซึ่งบ่งบอกถึงความใหม่ของไก่นั้นได้ค้ำจนถึงบ้าง แต่ในทางปฏิบัติขึ้นอยู่กับร้านค้าที่นำ
มาขาย ดังแสดงในตารางข้างต้น (ตารางที่ 4) จะเห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ที่เลือกไก่ไม่บุบร้าว ไม่มี
สิ่งสกปรกติดและฟองใหญ่ มากที่สุด ในด้านความรู้ ร้อยละ 34.4 และการปฏิบัติ ร้อยละ 40.9
และไก่เป็นอาหารที่เด็ก ๆ ชอบ ไม่ว่าจะเป็นไก่ต้ม ไก่เจียว จึงเป็นอาหารที่ขายดีในหมู่บ้าน ซึ่ง
ในการเลือกซื้อไก่ที่ไม่บุบร้าวและไม่มีสิ่งสกปรกเป็นหลัก จะมีถึงร้อยละ 93.4

ส่วนเจ้าของร้านค้าจะเลือกไข่ที่ไม่บูบราว และไม่มีสิ่งสกปรกติดเป็นหลัก มี 1 ร้าน ที่เลือกฟองใหญ่ ๆ ด้วย ส่วนใหญ่จากการสอบถามเจ้าของร้านค้า จะบอกว่าไข่ที่ขายในตลาดจะเป็นไข่ใหม่อยู่แล้ว ถ้าซื้อตามร้าน ทางร้านจะเอามาจากฟาร์ม ไข่จะมีคุณภาพดีมีการทำความสะอาด คัดขนาดและคุณภาพมาเรียบร้อยแล้ว และเป็นที่น่าสังเกตว่าในร้านค้าจะมีไข่ขาว (ไข่ร้างรัง) ซึ่งเป็นไข่ไก่ขายเป็นประจำ ในราคาฟองละ 2 บาท และเป็นที่นิยมรับประทานของชาวบ้านด้วย

1.1.4 อาหารทะเล

ตารางที่ 5 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์ในการเลือกซื้ออาหารทะเล

ลักษณะอาหารทะเลที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)
- เนื้อแน่นใส	6.6 (4)	4.9 (3)
- ไม่มีกลิ่นเหม็น	13.1 (8)	14.8 (9)
- ตัวใหญ่ ๆ ไม่มีกลิ่นเหม็น	13.1 (8)	13.1 (8)
- เนื้อแน่นใส ไม่มีกลิ่นเหม็น หอยยังอ้าปาก	57.3 (35)	57.3 (35)
- เนื้อแน่นใส ไม่มีกลิ่นเหม็น หอยยังอ้าปาก ตัวใหญ่ ๆ	3.3 (2)	3.3 (2)
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	6.6 (4)	6.6 (4)
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)

อาหารทะเลนั้น จากการสอบถามผู้ให้สัมภาษณ์จะพบว่า ไม่ค่อยได้รับประทาน เนื่องจากมีราคาแพงและหาซื้อไม่ได้จากในหมู่บ้าน ต้องซื้อจากตลาด แต่หากมีการซื้อจะเลือกซื้อคือ เนื้อแน่นใส ไม่มีกลิ่นเหม็น ถ้าเป็นหอย ก็ควรจะยังอ้าปากอยู่ ซึ่งแสดงว่าอาหารทะเลนั้นยังใหม่สด ซึ่งมีผู้ตอบในข้อนี้ถึงร้อยละ 57.3 เท่ากัน ทั้งความรู้และการปฏิบัติ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับประทานอาหารทะเลประเภทกุ้ง ปลาหมึก แต่อาจมีการซื้อหอยมารับประทานบ้าง โดยเฉพาะหอยแครงเป็นหอยที่นิยมซื้อมาก

สำหรับร้านค้านั้น ไม่ได้นำอาหารเหล่านี้มาขาย แต่จะซื้อมาเพื่อรับประทาน
เองเท่านั้น

1.1.5 ปลาน้ำจืด

ตารางที่ 6 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อปลาน้ำจืด

ลักษณะปลาน้ำจืดที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- เหงือกแดงสด	4.9 (3)	4.9 (3)	2	2
- เมื่อกาฬ ตาใส ไม่จมน้ำ	3.3 (2)	3.3 (2)	-	-
- เนื้อแน่นแข็ง เกล็ดและครีบก เกาะลาตัวแน่น	16.4 (10)	13.1 (8)	-	-
- ตัวใหญ่ ๆ ไม่มีแผลตามตัว	29.5 (18)	27.8 (17)	1	1
- เหงือกแดงสด เนื้อแน่นแข็ง	14.8 (9)	11.5 (7)	-	-
- เหงือกแดง เมื่อกและตาใส เนื้อแน่นแข็ง	18.0 (11)	14.8 (9)	-	-
- เหงือกแดง เมื่อกและตาใส เนื้อแน่นแข็ง ตัวใหญ่ ไม่มีแผล	8.2 (5)	13.1 (7)	-	-
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	4.9 (3)	11.5 (7)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

ปลาน้ำจืด เป็นอาหารที่นิยมบริโภคมากของชาวชนบทอีสาน ซึ่งในหมู่บ้าน
นี้บางครั้งครัวมีบ่อเลี้ยงปลา จึงไม่ค่อยได้ซื้อปลาบริโภคบ่อยนัก แต่ในการเลือกซื้อนั้นผู้ให้
สัมภาษณ์จะเลือกปลาสด (ปลาที่ยังไม่ตาย) นั้นแสดงว่าปลาที่มีความใหม่สด ส่วนที่พิจารณาต่อไปคือ
การเลือกปลาตัวใหญ่ ๆ และไม่มีแผลตามตัว ซึ่งจากการสอบถามจะพบว่า มีความรู้และการ
ปฏิบัติในส่วนนี้มากที่สุดคือ ร้อยละ 29.5 และ 27.8 ตามลำดับ และมีการดูที่เมื่อกและตาของ
ปลาด้วย ในอันดับรองลงมาคือ ร้อยละ 18 และ 14.8 สำหรับความรู้และการปฏิบัติ ตามลำดับ

สำหรับร้านค้านั้นมี 2 ร้าน จะพิจารณาถึงเชิงોકแดงสดเพียงอย่างเดียว
ร้านที่เหลือจะพิจารณาถึงผลและขนาดของปลาดังแสดงในตารางข้างต้น (ตารางที่ 6) ซึ่งปลา
ที่นิยมมาขายได้แก่ ปลาช่อน ปลาดุก

1.1.6 ปลาทุ

ตารางที่ 7 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อปลาทุ

ลักษณะปลาทุที่	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- เนื้อแน่น อยู่ในสภาพดี	90.1 (55)	90.1 (55)	2	2
- ใหม่ ไม่มีกลิ่นเหม็น	6.6 (4)	6.6 (4)	1	1
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	3.3 (2)	3.3 (2)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

จากตารางข้างต้นจะพบว่า ทั้งผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ซื้อปลาทุเพื่อรับประทานและ
เจ้าของร้านค้าที่ขาย จะเลือกปลาทุในลักษณะที่อยู่ในสภาพดี ผิวไม่ลอก ท้องไม่แตก ซึ่งมีถึง
ร้อยละ 90.1 สำหรับขนาดไม่มีโอกาสเลือก เพราะมีเพียงขนาดเดียวที่ขายคือ ในราคาตัวละ 2
บาท แข่งหนึ่งมีประมาณ 3 ตัว ราคาแข่งละ 5-6 บาท ปลาทุเป็นอาหารที่มีขายในร้านค้าเกือบ
ทุกร้านในหมู่บ้าน ทั้งนี้เพราะความอร่อย ราคาถูก และง่ายในการนำไปทำเป็นอาหารเพื่อรับ
ประทาน ไม่เสียเวลา จึงเป็นที่นิยมมากในเด็ก ๆ โดยเฉพาะช่วงโรงเรียนเปิด พ่อแม่ไม่ค่อยมี
เวลาเตรียมอาหารก็จะซื้อปลาทุมาปิ้ง เป็นอาหารเช้า หรืออาหารกลางวันให้เด็กนักเรียน

ตารางที่ 9 ความรู้และการปฏิบัติของร้านค้าในการเลือกซื้อผัก

ลักษณะผักที่ดี	ผักใบ		หัว		ผล		ผัก	
	ความรู้ (ร้าน)	ปฏิบัติ (ร้าน)	ความรู้ (ร้าน)	ปฏิบัติ (ร้าน)	ความรู้ (ร้าน)	ปฏิบัติ (ร้าน)	ความรู้ (ร้าน)	ปฏิบัติ (ร้าน)
- ผักใหม่สด	1	-	-	-	1	1	-	-
- ไม่มีรูแมลงเจาะ	-	-	2	2	1	1	2	2
- ผักใหม่สด และไม่มีรูแมลง เจาะ	-	-	1	1	1	1	-	-
- ผักใหม่สดและมีรูแมลงเจาะ บ้าง	2	3	-	-	-	-	-	-
- ใหม่สด ผักเล็กแข็ง เม็ดเต็ม ไม่มีรูพรุน	-	-	-	-	-	-	1	1
รวม	3	3	3	3	3	3	3	3

ผักที่รับประทานจะแบ่งออกเป็น 4 ชนิด ซึ่งทุกชนิดจะคำนึงถึงความใหม่สดของผักเป็นอันดับแรก สำหรับผักใบจะคำนึงถึงความใหม่สดเพียงอย่างเดียว ในขณะที่ความรู้มีร้อยละ 32.8 และการปฏิบัติร้อยละ 26.2 และในบางกลุ่มจะพิจารณาถึงลักษณะใบของผักด้วย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ หนึ่งจะพิจารณาว่าผักที่ดีไม่ควรมีรูแมลงเจาะถึงร้อยละ 21.4 ทั้งความรู้และการปฏิบัติ แต่อีกกลุ่มจะเลือกผักใบที่มีรูแมลงเจาะบ้าง ในด้านความรู้และปฏิบัติร้อยละ 18 และ 22.9 ตามลำดับ ทั้งนี้ให้เหตุผลว่า ผักที่ดีถ้ามีรูแมลงเจาะบ้างแสดงว่าปลอดภัยจากยาฆ่าแมลง เพราะหนอนที่กัดกินแมลงยังมีชีวิตอยู่ได้ ย่อมไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย

ผักประเภทหัว เช่น หัวผักกาด เผือก มัน นั้นลักษณะที่ดีควรใหม่สด น้ำหนักมาก และไม่มีรูแมลงเจาะ ซึ่งในทางความรู้และการปฏิบัติมีถึงร้อยละ 36 และ 34.4 ตามลำดับ และจะพบว่า มีผู้ที่ไม่ได้เลือกเป็นจำนวนมากพอควร ทั้งนี้ จากการสอบถามผู้ให้สัมภาษณ์จะตอบว่าไม่ค่อยนิยมรับประทาน

ผักประเภทผล เช่น พักทอง พักเขียว แตงกวา มะเขือ เป็นต้น นั้น จะคำนึงถึงความใหม่ สด และไม่มีรูพรุน ในแง่ของความรู้และการปฏิบัติ ร้อยละ 32.8 ซึ่งบางชนิดก็ควรเลือกผลอ่อน ๆ จึงจะนำรับประทาน

ผักประเภทผัก ใต้แก่ ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา เป็นต้น นอกจากจะคำนึงถึงความใหม่สดเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีร้อยละ 42.6 แต่คำนึงถึงผักที่มีเม็ดเต็ม ไม่มีแมลงเจาะ ในอันดับรองลงมาคือ ทั้งในด้านของความรู้และการปฏิบัติ ร้อยละ 26.2 เท่ากัน

สำหรับเจ้าของร้านค้ามีความรู้และการปฏิบัติในแต่ละชนิดแตกต่างกันออกไป ดังแสดงในตารางข้างต้น (ตารางที่ 9) และร้านค้าบางร้านจะปลูกผักไว้บริโภคเอง บางส่วนก็จะนำมาขายด้วย

1.3 ผลไม้

ตารางที่ 10 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อผลไม้

ลักษณะผลไม้ที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- ใหม่สด ขั้วก้านแข็ง เขียว	27.9 (17)	29.5 (18)	-	-
- ไม่มีรูแมลงเจาะ	6.6 (4)	6.6 (4)	-	-
- ใหม่สด ก้านแข็ง/เขียว ไม่มีรูแมลงเจาะ	21.3 (13)	21.3 (13)	1	1
- ใหม่สด ก้านแข็ง/เขียว ผลสม่ำเสมอ ผลใหญ่	13.1 (8)	11.5 (7)	-	-
- ไม่มีรูแมลงเจาะ ผลสม่ำเสมอ ลูกใหญ่	4.9 (3)	4.9 (3)	-	-
- ใหม่สด ก้านแข็ง/เขียว ผลสม่ำเสมอ ไม่มีรูแมลงเจาะ	26.2 (16)	26.2 (16)	2	2
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

หอสมุดกลาง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 25

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยี

18 พ.ค. 2537

Technology Library

ทศ 02070

จากตารางจะพบว่า กลุ่มที่เลือกซื้อแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มที่ 1 เลือกเฉพาะความใหม่สดของผลไม้เท่านั้น ซึ่งมีร้อยละ 27.9 และ 29.5 สำหรับความรู้และการปฏิบัติ ตามลำดับ กลุ่มที่ 2 จะคำนึงถึงลักษณะที่ตีพิมพ์คือ ต้องไม่มีรูแมลงเจาะด้วย ร้อยละ 21.3 เท่ากันทั้งความรู้และการปฏิบัติ ส่วนกลุ่มที่ 3 จะคำนึงถึงลักษณะผลสม่ำเสมอด้วย ร้อยละ 26.2 เท่ากันทั้งความรู้และการปฏิบัติ ทั้งนี้จากการสอบถามผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ค่อยได้ซื้อผลไม้จากตลาดบ่อยนัก ส่วนใหญ่จะซื้อเมื่อมีโอกาสดำเนินเข้าเมือง หรือไปซื้อของที่ตลาด ซึ่งผลไม้ที่ชาวบ้านบริโภคส่วนใหญ่เป็นผลไม้ที่ปลูกเองตามฤดูกาลของผลไม้ในนั้น สำหรับร้านค้าส่วนใหญ่จะขายกล้วยน้ำว้าเป็นหลัก

สำหรับความรู้และการปฏิบัติของร้านค้าในนี้มี 1 ร้าน ที่พิจารณาถึงความใหม่สด ไม่มีรูแมลงเจาะ ส่วนอีก 2 ร้าน จะพิจารณาถึงผลสม่ำเสมอ ดังแสดงในตารางที่ 10

2. อาหารแห้ง

2.1 ข้าว

ตารางที่ 11 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อข้าว

ลักษณะข้าวที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)
- เม็ดใหญ่-ยาวไม่หัก	21.2 (13)	19.6 (12)
- ข้าวใหม่และขาว	9.8 (6)	8.2 (5)
- เม็ดขาว ๆ ไม่มีมอดเจาะ	8.2 (5)	6.6 (4)
- ข้าวใหม่และเม็ดใหญ่ยาวไม่หัก	44.4 (27)	36.1 (22)
- เม็ดขาว ๆ และเม็ดใหญ่ยาวไม่หัก	16.4 (10)	16.4 (10)
- ไม่ได้เลือก	-	13.1 (8)
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)

ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะปลูกข้าวเหนียวไว้เพื่อบริโภค แต่บางครั้งเรือนปลูกข้าวไม่เพียงพอในการบริโภค จะยืมจากธนาคารข้าวของหมู่บ้าน และถ้าต้องซื้อข้าวจะซื้อจากเพื่อนบ้านหรือตลาดในเมือง ร้านค้าในหมู่บ้านไม่มีข้าวสารขาย ทั้งนี้ถ้าหากจำเป็นต้องซื้อข้าวจะมีหลักในการเลือกข้าวคือ ต้องเม็ดใหญ่ ๆ ยาว ๆ ไม่หัก และเป็นข้าวใหม่ ซึ่งมีผู้ที่ตอบข้อนี้ ร้อยละ 44.4 สำหรับความรู้ แต่การเลือกซื้อจริงมีเพียงร้อยละ 36.1 ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนจะพิจารณาว่า ข้าวที่ดีควรจะมีสีขาว ๆ สะอาด

3. อาหารถนอม

3.1 ปลาแห้ง

ตารางที่ 12 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อปลาแห้ง

ลักษณะปลาแห้งที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- ไม่มีแมลงหรือหนอน	11.5 (7)	13.2 (8)	-	-
- สีไม่เข้มเกินไป	3.3 (2)	3.3 (2)	1	2
- ไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่มีราหรือหนอนแมลง	47.5 (29)	47.5 (29)	2	2
- สีไม่เข้มและไม่มีแมลงหรือหนอน	16.4 (10)	16.4 (10)	-	-
- สีไม่เข้มและไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่มีราหรือหนอนแมลง	16.4 (10)	16.4 (10)	-	-
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	4.9 (3)	4.9 (3)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

สำหรับอาหารถนอมประเภทปลาแห้ง ผู้ให้สัมภาษณ์จะเลือกซื้อโดยคำนึงถึงความใหม่สด คือ ต้องไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่มีราหรือหนอนแมลงขึ้น ซึ่งการพิจารณาถึงลักษณะดังกล่าวนี้ มีถึงร้อยละ 47.5 ทั้งความรู้และการปฏิบัติ และจะคำนึงถึงสีของปลาเป็นอันดับรองลงมาคือ สีต้อง

ไม่เข้มข้นไป รวมทั้งหมดมีถึงร้อยละ 46.1 และ 44.4 ในแง่ของความรู้และการปฏิบัติตามลำดับ ส่วนเจ้าของร้านค้าส่วนใหญ่จะเลือกชนิดไม่มีกลิ่นเหม็น และไม่มีราหรือหนอนแมลง จำนวน 2 ร้าน และเลือกปลาแห้งที่สีไม่เข้มข้นไป จำนวน 1 ร้าน

3.2 หอมและกระเทียมแห้ง พริกแห้ง

ตารางที่ 13 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อหอมกระเทียมแห้ง และพริกแห้ง

ลักษณะหอม กระเทียม และพริกแห้งที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- เนื้อแน่น ไม่ฝ่อลีบ	39.3 (24)	39.3 (24)	1	1
- งาม ไม่มีรา ไม่มีแมลงเจาะ	6.6 (4)	6.6 (4)	-	-
- เนื้อแน่น ไม่ฝ่อลีบ ไม่มีรา ไม่มีแมลงเจาะ	54.1 (33)	52.5 (32)	2	2
- ไม่ได้เลือก	-	1.6 (1)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

ลักษณะที่ดีของหอม กระเทียม พริกแห้ง คือ เนื้อแน่น ไม่ฝ่อลีบแห้งดี ไม่มีราหรือแมลงเจาะ พริกแห้งก็เช่นเดียวกัน อยู่ในสภาพดี ไม่มีราขึ้นหรือแมลงเจาะ ซึ่งการพิจารณาถึงลักษณะดังกล่าวนี้ถึง ร้อยละ 54.1 สำหรับความรู้ และร้อยละ 52.5 สำหรับการปฏิบัติ และพิจารณาเฉพาะเนื้อแน่น ไม่ฝ่อลีบทั้งความรู้และการปฏิบัติร้อยละ 39.4 ส่วนร้านค้านี้มี 1 ร้านที่พิจารณาถึงเนื้อแน่นไม่ฝ่อลีบเพียงอย่างเดียว และอีก 2 ร้านจะพิจารณาถึงการมีรา ไม่มีแมลงเจาะด้วย นั่นคือ ส่วนใหญ่จะเลือกเนื้อแน่นไม่ฝ่อลีบเป็นหลัก รวมทั้งหมดมีถึงร้อยละ 93.4 และ 91.8 สำหรับความรู้และการปฏิบัติ ตามลำดับ

3.3 ไส้กรอกอีสาน

ตารางที่ 14 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อไส้กรอกอีสาน

ลักษณะไส้กรอกอีสานที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- มีสีน้ำตาล (ไม่แดงเกินไป)	14.8 (9)	11.5 (7)	1	-
- ไม่ขึ้นรา	9.8 (6)	9.8 (6)	-	-
- สีแดงและไม่เหม็น	34.4 (21)	34.4 (21)	1	1
- สีน้ำตาลและไม่ขึ้นรา ไม่เหม็น	24.6 (15)	22.9 (14)	-	-
- ไม่ทราน/ไม่ได้เลือก	11.4 (10)	21.3 (13)	1	2
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

อาหารแห้งที่พบเห็นเป็นประจำตามร้านค้าในหมู่บ้านได้แก่ ไส้กรอกอีสาน ซึ่งมีทั้งไส้กรอกหมูและไส้กรอกเนื้อ จากการสอบถามพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์นิยมเลือกชนิดที่สีออกแดง ๆ ไม่มีกลิ่นเหม็น ร้อยละ 34.4 ทั้งความรู้และการปฏิบัติ และร้านค้าจะเลือกในลักษณะกระจาย ในทางปฏิบัติมี 1 ร้าน จะเลือกสีแดงและไม่เหม็น ส่วนร้านที่เหลืออีก 2 ร้าน ไม่ทราน และไม่ได้เลือก ซึ่งจากการสอบถามจะตอบว่าไม่รู้ว่าจะไส้กรอกที่ถูกต้องเป็นอย่างไร แต่เคยกินและเคยเห็นแบบนี้ จึงซื้อมาจากร้านประจำในตลาดที่เคยซื้อมาขาย

3.4 ปลาร้า ปลาจ่อม ปลาส้ม

ตารางที่ 15 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อปลาร้า ปลาจ่อม ปลาส้ม

ลักษณะปลาร้า ปลาจ่อม ปลาส้มที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- กลิ่นหอมข้าวคั่ว/ร้า	14.8 (9)	9.8 (6)	-	-
- สีไม่แดงเกินไป	8.2 (5)	8.2 (5)	-	-
- สีออกแดง ๆ ไม่เหม็น	32.8 (20)	29.5 (18)	3	3
- สีไม่แดงเกินไป และมีกลิ่นหอม ข้าวคั่ว/ร้า	44.3 (27)	41.0 (25)	-	-
- ไม่ได้เลือก	-	11.5 (7)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

ปลาร้าที่ดีที่ควรเลือกซื้อในทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ ควรมีสีไม่แดงเกินไป และมีกลิ่นหอมของข้าวคั่ว/ร้า ซึ่งมีประมาณกว่าร้อยละ 40 ทั้งความรู้และการปฏิบัติ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า จะมีบางกลุ่ม ซึ่งรวมร้านค้าในหมู่บ้านจะคิดว่า ปลาร้าที่ดีควรมีสีออกแดง ๆ กลิ่นไม่เหม็น ซึ่งมีถึงร้อยละ 32.8 และการปฏิบัติร้อยละ 29.5 และมีบางครัวเรือนที่ไม่ได้ซื้อปลาร้ารับประทาน จะทำไว้รับประทานเองในครัวเรือน ซึ่งจากการสอบถามมีร้อยละ 11.5 ที่ไม่ได้เลือกซื้อ

3.5 อาหารธนอมประเภทผัก เช่น ผักดอง หน่อไม้ดอง

ตารางที่ 16 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อผักดอง

ลักษณะอาหารธนอมที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- ไม้เห้มนเป้ร่ียวผดบกด	24.6 (15)	24.6 (15)	-	1
- ไม้มีฟอง	6.6 (4)	6.6 (4)	1	1
- ไม้เป้อยู่ย ไม้มีราจัน	11.5 (7)	13.1 (8)	1	1
- ไม้เห้มนเป้ร่ียวผดบกด ไม้เป้อยู่ย	40.9 (25)	34.4 (21)	1	-
- ไม้เห้มนเป้ร่ียวผดบกด ไม้มีฟอง ไม้เป้อยู่ย	11.5 (7)	11.5 (7)	-	-
- ไม้ทราบ/ไม้ได้เลือก	4.9 (3)	9.8 (6)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

การธนอมอาหารผักที่นิยมรับประทานในชนบทอีสานใต้แก่ ผักดองเป้ร่ียวต่าง ๆ หน่อไม้ดองเป้ร่ียว ในทางความรู้ ผู้ให้สัมภาษณ์จะตอบว่า ผักดองที่ดีควรไม้เห้มนเป้ร่ียวผดบกด และไม้เป้อยู่ย ซึ่งมีผู้ตอบลักษณะนี้ร้อยละ 40.9 และในทางปฏิบัติ ร้อยละ 34.4 ส่วนผู้ที่พิจารณาถึงลักษณะไม้เห้มนเป้ร่ียวผดบกดเพียงอย่างเดียว ในอันดับรองลงมา ทั้งความรู้และการปฏิบัติคือ ร้อยละ 24.6 เท่ากัน และมีอยู่ประมาณร้อยละ 9.8 ที่ไม่ค่อยรับประทานอาหารธนอมประเภทนี้

สำหรับเจ้าของร้านค้ามีการเลือกซื้อที่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางข้างต้น
(ตารางที่ 16)

4. ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป

4.1 อาหารกระป๋อง

4.1.1 ปลากระป๋อง เม็ซันหวานกระป๋อง และอาหารเสริมเด็กชนิดกระป๋อง

ตารางที่ 17 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อปลากระป๋อง

ลักษณะอาหาร กระป๋องที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- กระป๋องไม่บวม/บวม ไม่เป็นสนิม	14.8 (9)	13.2 (8)	2	1
- ยี่ห้อยี่ห้อ คุ้นเคย	8.2 (5)	6.6 (4)	-	-
- กระป๋องอยู่ในสภาพดี ราคาถูก	1.6 (1)	1.6 (1)	1	1
- กระป๋องอยู่ในสภาพดี ยี่ห้อยี่ห้อ คุ้นเคย	31.1 (19)	47.5 (29)	1	1
- กระป๋องอยู่ในสภาพดี และมีรายละเอียด ของฉลาก	11.5 (7)	9.8 (6)	-	-
- กระป๋องอยู่ในสภาพดี มีรายละเอียดของฉลาก และดูวันเดือนปีที่ผลิต หรือวันเดือนปีหมดอายุ	3.3 (2)	3.3 (2)	-	-
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	29.5 (18)	18.0 (11)	1	2
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	5	5

ตารางที่ 18 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อขนมขั้วหวานกระป๋อง
และอาหารเสริมเด็กกระป๋อง

ลักษณะอาหารกระป๋องที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- กระป๋องไม่บุบ/บวม ไม่เป็นสนิม	24.6 (15)	24.6 (15)	-	-
- ยี่ห้อคุ้นเคย	4.9 (3)	4.9 (3)	-	-
- กระป๋องอยู่ในสภาพดี ราคาถูก	-	-	-	-
- กระป๋องอยู่ในสภาพดี ยี่ห้อคุ้นเคย	34.4 (21)	34.4 (21)	2	2
- กระป๋องอยู่ในสภาพดี และมี รายละเอียดของฉลาก	1.6 (1)	1.6 (1)	-	-
- กระป๋องอยู่ในสภาพดี มีราย ละเอียดของฉลาก และดูวันเดือน ปีที่ผลิตหรือวัน เดือนปีที่หมดอายุ	23.0 (14)	21.4 (13)	2	2
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	11.5 (7)	14.8 (8)	1	1
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	5	5

ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปที่พบเห็นเป็นประจำในร้านค้าของหมู่บ้าน ได้แก่ ปลากระป๋อง ทั้งนี้จะเป็นยี่ห้อใดก็ขึ้นอยู่กับความคุ้นเคยของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งจากการศึกษาในหมู่บ้านนี้พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์จะมีเลือกซื้ออาหารกระป๋องโดยดูเฉพาะสภาพของกระป๋องว่าอยู่ในสภาพดีหรือไม่ กระป๋องไม่บุบหรือบวม ไม่เป็นสนิมเท่านั้น รายละเอียดของฉลากจะไม่ได้รับความสนใจมากไปกว่าชื่อยี่ห้อ ยี่ห้อใดที่เคยรับประทานแล้วอร่อยก็จะรับประทานเฉพาะชนิดนั้นเป็นประจำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับร้านค้าที่นำมาขายด้วย ซึ่งยี่ห้อที่นำมาขายควรจะมีราคาถูกด้วยคือ ประมาณ 5-6 บาท เท่านั้น จากตารางข้างต้น (ตารางที่ 17) พบว่า การเลือกซื้อตามลักษณะดังกล่าวมีถึงร้อยละ 47.5 และมีผู้ไม่เคยซื้อถึงร้อยละ 18 ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลต่างๆ เช่น ไม่ชอบรสชาติไม่อร่อย หรือในครอบครัวมีผู้สูงอายุ ซึ่งไม่ชอบอาหารชนิดนี้ ก็จะไม่ซื้อมารับประทาน เป็นต้น และจากการศึกษาพบว่า ปลากระป๋องที่รับประทานในหมู่บ้านนี้เมื่อยี่ห้อบ่มบ่ม นกพิราบและสามแม่ครัว ซึ่งยี่ห้อสามแม่ครัวจะได้รับความนิยมมากที่สุด ส่วนรายละเอียดในเรื่องของวันเดือนปีที่ผลิตนั้น

ไม่ได้รับความสนใจนัก ผู้ให้สัมภาษณ์ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ ส่วนเจ้าของร้านค้านั้น จากการสอบถามมักจะเลือกกระป๋องที่อยู่ในสภาพที่ดีเป็นหลัก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีร้านค้า ที่ตอบว่าไม่ทราบลักษณะที่ดี และไม่ได้เลือก ทั้งนี้เพราะซื้อตามยี่ห้อที่เคยซื้อไม่ได้พิจารณาส่วนอื่นๆ เลย

สำหรับนมข้นหวานกระป๋องส่วนใหญ่จะเลือกเช่นเดียวกับปลากระป๋อง แต่มีร้อยละ 23 ของความรู้ และร้อยละ 21.4 ที่ดูวันเดือนปีที่ผลิต/วันเดือนปีที่หมดอายุด้วย นมข้นหวานกระป๋องที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ นมตรามะลิ รองลงมาคือ นมตราหมี ส่วนอาหารเสริมสำหรับเด็กจะเลือกซื้อซีรีแลคเท่านั้น มีผู้ให้สัมภาษณ์เพียงรายเดียวเท่านั้น ที่ดูรายละเอียดของฉลากที่ระบุว่าใช้เลี้ยงทารกได้หรือไม่ด้วย

ทั้งนี้ โดยทั่ว ๆ ไปในการเลือกซื้ออาหารกระป๋องนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เข้มงวดนักในเรื่องลักษณะกระป๋อง จากการสอบถามเจ้าของร้านค้าพบว่า ถ้าอาหารกระป๋องมีรอยบุบข้าง ชาวบ้านยังคงซื้อไปรับประทาน ไม่ค่อยเลือกมากนัก

4.2 นมกล่อง (นม UHT)

ตารางที่ 19 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อนมกล่อง

ลักษณะนมกล่องที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- กล่องอยู่ในสภาพดี	32.8 (20)	27.9 (17)	-	-
- ยี่ห้อที่คุ้นเคย	8.2 (5)	4.9 (3)	-	-
- ดูวันเดือนปีที่หมดอายุ	1.6 (1)	3.3 (2)	1	1
- กล่องอยู่ในสภาพดี ฉลากมีรายละเอียดของวันเดือนปีที่หมดอายุ	39.3 (24)	39.3 (24)	2	2
- ยี่ห้อที่คุ้นเคย และมีรายละเอียดของฉลาก	3.3 (2)	3.3 (2)	1	1
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	14.8 (9)	21.3 (13)	1	1
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	5	5

ในัจจุบันพบว่า ตามร้านค้าในหมู่บ้านจะมีแม่กล่องขายเกือบทุกร้าน ผู้ที่ดื่มแม่จะเป็นเด็ก ผู้ที่เจ็บป่วยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีร้อยละ 39.3 ทั้งความรู้และการปฏิบัติที่เลือกแม่กล่องโดยพิจารณาถึงสภาพของกล่องที่ดี คุ้มค่าพร้อมทั้งดูวันเดือนปีที่หมดอายุของนม ส่วนที่เลือกเฉพาะกล่องในสภาพดีนั้น มีในอันดับรองลงมาคือ ร้อยละ 32.8 และร้อยละ 27.9 สำหรับความรู้และการปฏิบัติ นั่นคือ ในทางปฏิบัติจะพิจารณาจากสภาพของกล่องนมให้อยู่สภาพดีเป็นหลัก รวมทั้งหมดถึงร้อยละ 67.2 ทั้งนี้แม่ที่มีขายในร้านค้าในหมู่บ้านที่นิยมซื้อตามลำดับดังนี้คือ นมตรามะลิ วัวแดง (ไทย-เดนมาร์ก) โพรโอมสต์ หนองโพ และนมถั่วเหลืองกล่องที่ขายคือ แลคตาซอย สำหรับร้านค้ามีการเลือกในลักษณะแตกต่างกันดังแสดงในตารางข้างต้น (ตารางที่ 19)

4.3 บะหมี่สำเร็จรูป

ตารางที่ 20 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อบะหมี่สำเร็จรูป

ลักษณะบะหมี่สำเร็จรูปที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- มีรายละเอียดของฉลาก	6.6 (4)	6.6 (4)	-	-
- ยี่ห้อที่คุ้นเคย	13.1 (8)	13.1 (8)	-	-
- ของ/ถุงไม่แตกรั่ว	32.8 (20)	32.8 (20)	2	3
- เส้นหมี่เป็นก้อน ๆ ไม่แตก	3.3 (2)	3.3 (2)	-	-
- ของ/ถุงไม่แตกรั่ว และยี่ห้อที่คุ้นเคย	32.8 (20)	29.5 (18)	2	1
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	11.5 (7)	14.8 (9)	1	1
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	5	5

จากตารางจะพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์จะเลือกบะหมี่สำเร็จรูปจากซองหรือถุงที่ไม่แตกรั่วเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 32.8 ทั้งความรู้และการปฏิบัติ ส่วนที่เลือกยี่ห้อที่คุ้นเคยด้วยมีร้อยละ 32.8 เช่นกัน สำหรับความรู้ ส่วนการปฏิบัติเพียงร้อยละ 29.5 นั่นคือ ส่วนใหญ่จะพิจารณาถึงลักษณะของ/ถุงไม่แตกรั่วเป็นหลักรวมทั้งหมด ร้อยละ 62.4 ในทางปฏิบัติ ส่วนยี่ห้อที่คุ้นเคยและนิยมรับประทานมากที่สุดคือ มาม่า รองลงมาคือ ไวไว จากตารางจะพบว่า มีเพียงร้อยละ 6.6

ที่อ่านฉลากก่อนซื้อ

ส่วนเจ้าของร้านค้าจะเลือกยี่ห้อที่เคยซื้อประจำ และเลือกของหรือถุงที่ไม่แตกรั่ว และยี่ห้อที่มีขายคือ มามา และไวไว ดังที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว ซึ่งมีราคาประมาณของละ 4 บาท ซึ่งโดยปกติเส้นมะหมีจะอัดเป็นก้อนๆ มีของน้ำมันและผงปรุงรสแยกต่างหาก แต่จากการสังเกตจะพบว่า มีมะหมีสำเร็จรูปที่จำหน่ายในราคาของละ 1 บาทด้วย ซึ่งมีเฉพาะเส้นมะหมีและลักษณะเส้นมะหมีจะไม่เป็นก้อน ๆ แต่จะเป็นชิ้นเล็ก ๆ (ชิ้นส่วนของเส้นมะหมีที่แตก) และพิมพ์หน้าถุงว่า หมี่ปรุงรส มีส่วนผสมดังนี้คือ แป้งสาลี น้ำมันพืช เกลือและพริก และบรรจุในซองที่มีการปิดผนึกที่ดีจากโรงงาน ซึ่งหมี่ปรุงรสนี้เป็นขนมกินเล่นที่นิยมในเด็ก ๆ เพราะราคาถูกและรสอร่อย

4.4 น้ำมัน

ตารางที่ 21 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อน้ำมัน

ลักษณะน้ำมันที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- สีเหลืองใส	18.0 (11)	18.0 (11)	1	1
- สีเหลืองใส ยี่ห้อคุ้นเคย	9.8 (6)	11.5 (7)	1	-
- สีเหลืองใส ไม่แยกชั้น	16.4 (10)	19.6 (12)	1	2
- สีเหลืองใส ไม่เหม็นหืน	14.8 (9)	11.5 (7)	-	-
- สีเหลืองใส ไม่เหม็นหืน ยี่ห้อ คุ้นเคย	6.6 (4)	4.9 (3)	-	-
- สีเหลืองใส ไม่แยกชั้น ยี่ห้อ คุ้นเคย	4.9 (3)	4.9 (3)	-	-
- สีเหลืองใส ไม่แยกชั้น ไม่เหม็น หืน	14.8 (9)	14.8 (9)	1	1
- สีเหลืองใส ไม่แยกชั้น ไม่เหม็น หืน และยี่ห้อคุ้นเคย	11.5 (7)	11.5 (7)	1	1
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	3.3 (2)	3.3 (2)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	5	5

ในการเลือกซื้อน้ำมันนี้ จะเน้นการเลือกน้ำมันพืชเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์จะพิจารณาถึงลักษณะที่ดีของน้ำมันพืช 3 ลักษณะคือ สีเหลืองใส ไม่เหม็นหืน ไม่แยกชั้น ซึ่งบางกลุ่มจะพิจารณาเพียงลักษณะเดียว หรือ 2 ลักษณะ หรือทั้ง 3 ลักษณะ รวมกัน ดังแสดงในตารางข้างต้น (ตารางที่ 18) สำหรับยี่ห้อของน้ำมันพืชที่ซื้อนั้น น้ำมันพืชที่นิยมซื้อและลำดับของความนิยมมีดังนี้คือ น้ำมันก๊วก ทิพย์ และมรกต ตามลำดับ ในการเลือกซื้อมักนิยมซื้อขวดละ 10 บาท

ส่วนน้ำมันหมูจะเลือกสีเหลืองอ่อนเกือบขาว ซึ่งมีขายตามร้านค้าถุงละ 1 บาทจากการสอบถามในบางครั้บชาวบ้านจะซื้อหมูเป็นกิโล แล้วนำมาเจียวเป็นน้ำมันไว้รับประทาน ทั้งนี้ชาวบ้านบางครอบครัวนิยมใช้น้ำมันหมูมากกว่าน้ำมันพืช เพราะทอดหรือผัดด้วยน้ำมันหมูอร่อยกว่าน้ำมันพืช

สำหรับเจ้าของร้านค้านั้น จะเลือกซื้อน้ำมันพืชที่ชาวบ้านคุ้นเคยมาขาย โดยพิจารณาถึงสีเหลืองใสเป็นหลัก และซื้อน้ำมันหมูที่มีสีเหลืองอ่อน จากร้านค้าประจำในตลาด ซึ่งเชื่อว่าไม่มีการเจือปนด้วยน้ำมันไก่ เป็นน้ำมันหมูแท้ ๆ

4.5 น้ำมันปลา

ตารางที่ 22 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อน้ำมันปลา

ลักษณะน้ำมันปลาที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- สีน้ำตาลใส	24.6 (15)	14.8 (9)	1	-
- มีรายละเอียดของฉลาก	1.6 (1)	1.6 (1)	-	-
- ยี่ห้อที่คุ้นเคย	11.5 (7)	54.1 (33)	1	2
- น้ำตาลใส ยี่ห้อที่คุ้นเคย	55.7 (34)	27.9 (17)	3	3
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	6.6 (4)	1.6 (1)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	5	5

ในทางปฏิบัติในการเลือกซื้อน้ำปลาของผู้ให้สัมภาษณ์นั้นพบว่า ร้อยละ 80 จะคำนึงถึงสีของน้ำปลา ซึ่งเป็นสีน้ำตาลใส ร้อยละ 55.7 ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่าน้ำปลาที่ดีควรมีสีน้ำตาลใส และมียี่ห้อที่คุ้นเคยด้วย แต่ในทางปฏิบัติจะพิจารณาเฉพาะยี่ห้อที่คุ้นเคยเพียงอย่างเดียวถึงร้อยละ 54.1 และจากการสอบถามถึงน้ำปลาที่ผู้ให้สัมภาษณ์นิยมซื้อมากที่สุดคือน้ำปลาผสมตราหอยสังข์และนกยูง ซึ่งมีโรงงานอยู่ในจังหวัดขอนแก่น และมีรถวิ่งเข้าไปขายเป็นประจำ ราคาขวดละ 7 บาท ถ้าคืนขวดด้วยจะซื้อในราคาขวดละ 4 บาท และชาวบ้านบอกว่าสองซื้อมากินดูแล้วอร่อยจึงซื้อประจำ ทั้งนี้ ฉลากน้ำปลาดังกล่าวมีฉลากรายละเอียดครบถ้วน คือ มีส่วนประกอบของน้ำปลา มีสถานที่ผลิต เดือนปีที่ผลิตและมีเครื่องหมาย อย. ด้วย นอกจากนี้บางครอบครัวจะนิยมซื้อน้ำปลาทิพรสและน้ำปลาหมึก ซึ่งต้องซื้อจากตลาดในเมืองและราคาแพงกว่า และมีอยู่เพียงครัวเรือนเดียวที่ไม่ใช้น้ำปลา จะใช้เฉพาะเกลือในการปรุงรสเท่านั้น ส่วนเจ้าของร้านค้าในหมู่บ้านก็จะเลือกน้ำปลาที่มีสีน้ำตาลใส ยี่ห้อคุ้นเคย ซึ่งส่วนใหญ่จะขายน้ำปลาตราหอยสังข์และนกยูง

4.6 พงชูรส

ตารางที่ 23 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อพงชูรส

ลักษณะพงชูรสที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- ยี่ห้อคุ้นเคย	4.9 (3)	1.6 (4)	1	1
- เป็นชนิดบรรจุของสำเร็จ	23.0 (14)	19.7 (12)	2	3
- เป็นชนิดบรรจุของสำเร็จ และ ยี่ห้อที่คุ้นเคย	68.9 (42)	65.6 (40)	2	1
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	3.3 (2)	8.2 (5)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	5	5

ผงชูรสเป็นเครื่องปรุงรสที่ชาวบ้านนิยมใส่ในอาหารคาวเกือบทุกชนิด ผู้ให้สัมภาษณ์มักจะพิจารณาถึงลักษณะที่ดีของผงชูรสคือ เป็นของบรรจุเสร็จและยี่ห้อที่คุ้นเคย จากตารางที่ 23 พบว่า ในด้านความรู้ที่พิจารณาถึงลักษณะดังกล่าวถึงร้อยละ 68.9 และการปฏิบัติร้อยละ 65.6 ส่วนเจ้าของร้านค้านั้นจะพิจารณาเลือกเฉพาะชนิดบรรจุของสำเร็จ และบางร้านจะตอบว่าเลือกยี่ห้อที่คุ้นเคย ซึ่งจากการสังเกตและสอบถามจะพบว่า มีผงชูรสเพียงชนิดเดียวที่มีจำหน่ายในร้านค้าทุกร้านในหมู่บ้านคือ อายิโนะโมะโต๊ะ และเป็นชนิดของบรรจุเสร็จ ของละ 1 บาท

4.7 ขนมหัก

ตารางที่ 24 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้อขนมหัก

ลักษณะขนมหักที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- สีสวยงาม	4.9 (3)	4.9 (3)	1	1
- ใหม่ ไม่มีรา	19.7 (12)	19.7 (12)	2	2
- แผ่นใหญ่ ๆ/ก้อนใหญ่ ๆ	8.2 (5)	8.2 (5)	-	-
- ถูไม่แตก ขนมหักเป็นชิ้นๆ ไม่แตก	4.9 (3)	4.9 (3)	-	-
- ใหม่ ไม่มีรา และสีสวยงาม	9.8 (6)	8.2 (5)	-	-
- ใหม่ และเลือกตามโฆษณา	11.5 (7)	11.5 (7)	-	-
- ใหม่ และเลือกแผ่นใหญ่ ๆ/ก้อนใหญ่ ๆ	18.0 (11)	18.0 (11)	-	-
- สีสวยงาม ใหม่ ไม่มีรา แผ่นใหญ่ ๆ	6.6 (5)	6.6 (4)	1	1
- มีในโฆษณา ใหม่ ไม่มีรา แผ่นใหญ่ ๆ	3.3 (2)	3.3 (2)	-	-
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	11.5 (7)	14.8 (9)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	4	4

จากการสอบถามความรู้และการปฏิบัติในการเลือกนมเด็กนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จะเลือกนมที่ดูใหม่มากที่สุด และลักษณะอื่น ๆ ที่พิจารณาเพิ่มเติม รองลงมาคือ ไม่ขึ้นราด้วย มีร้อยละ 19.7 ทั้งความรู้และการปฏิบัติเลือกแผ่นใหญ่ ๆ ด้วยมีร้อยละ 18 ทั้งความรู้และการปฏิบัติ การเลือกชื่อนมตามโฆษณามีเพียงร้อยละ 14.5 และเลือกสีสันสวยงามมีเพียงร้อยละ 11.5 เท่านั้น แต่จากการสอบถามนั้นผู้ที่เลือกนมรับประทานส่วนใหญ่ จะเป็นตัวของเด็กเอง ซึ่งอาจไม่ได้พิจารณา เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ และนมที่มีขายมีหลายรูปแบบจากแบบสอบถามนี้ไม่ได้แยกลักษณะของนมไว้ละเอียด จึงไม่ได้ข้อมูลที่ชัดเจนนัก ส่วนร้านค้าในนี้มีเพียง 4 ร้าน ที่ขายนมเด็ก (ไม่นับศูนย์สาธิตการตลาด) และมี 2 ร้าน ที่พิจารณาเฉพาะความใหม่ และไม่มีราขึ้น มี 1 ร้าน จะเลือกเฉพาะสีสันสวยงาม และ 1 ร้าน ที่พิจารณาทั้งใหม่ ไม่ขึ้นรา สีสันสวยงามและแผ่นใหญ่ ๆ ซึ่งไม่มีนมเด็กขาย

ทั้งนี้จากการสังเกตนมที่มีขายในหมู่บ้าน ยังคงมีนมเด็กที่มีสีสันสวยงามขายบ้าง เช่น นมกรอบ ๆ ชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

ในส่วนของผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ เช่น น้ำส้มสายชู น้ำหวานต่าง ๆ ซอส มะเขือเทศ เป็นต้น ในร้านค้าในหมู่บ้านไม่มีขาย และจากการสอบถามก็ไม่ค่อยนิยมนำมาใส่ในอาหาร ยกเว้นน้ำส้มสายชู ซึ่งจะมีในร้านค้าที่ขายก๋วยเตี๋ยว จากการสังเกตผลึกของน้ำส้มสายชูที่ใช้ในร้านค้าดังกล่าวนี้ มีลักษณะขาวขุ่นนี้คือ เป็นน้ำส้มสายชูเทียม (มีกรดน้ำส้ม 5%) มีเดือนปีที่ผลิต เครื่องหมาย อย. และสถานที่ผลิตไว้ด้วย ซึ่งน้ำส้มสายชูเทียมนี้ราคาถูก เพียงขวดละ 5 บาทเท่านั้น

5. อาหารปรุงสำเร็จ

5.1 อาหารปรุงสำเร็จ (อาหารถุง)

ตารางที่ 25 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้ออาหารปรุงสำเร็จ

ลักษณะอาหารปรุงสำเร็จที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- ปรุงเสร็จใหม่ ๆ	27.9 (17)	26.2 (16)	2	2
- ปรุงเสร็จใหม่ ๆ ไม่มีแมลงวัน ตอม	18.0 (11)	19.7 (12)	1	1
- ปรุงเสร็จใหม่ ๆ ไม่มีฟอง	8.2 (5)	8.2 (5)	-	-
- ปรุงเสร็จใหม่ ๆ ไม่มีแมลงวัน ตอม ไม่มีฟอง	31.1 (19)	31.1 (19)	-	-
- ไม่ทราบ/ไม่ได้ซื้อ	14.8 (9)	14.8 (9)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

อาหารปรุงสำเร็จมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของชาวบ้านมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน (ทานา) ลักษณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์พิจารณาในการเลือกซื้อเป็นหลักคือ ปรุงเสร็จใหม่ ๆ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่าปรุงเสร็จใหม่ ๆ ไม่มีแมลงวันตอม และไม่มีฟองมากที่สุดทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติ มีร้อยละ 31.1 เท่ากัน ผู้ที่พิจารณาเฉพาะปรุงเสร็จใหม่ ๆ เพียงอย่างเดียวมีอันดับรองลงมา คือ ร้อยละ 27.9 สำหรับความรู้และร้อยละ 26.2 สำหรับการปฏิบัติและมีถึงร้อยละ 14.8 ที่ไม่ได้ซื้ออาหารถุงมารับประทาน

ส่วนเจ้าของร้านค้านั้น ส่วนใหญ่จะคำนึงถึงเฉพาะอาหารที่ปรุงเสร็จใหม่ ๆ เป็นหลักเพียงอย่างเดียวจำนวน 2 ร้าน และไม่มีแมลงวันตอมด้วย จำนวน 1 ร้าน

5.2 อาหารปรุงสำเร็จอื่น ๆ เช่น ไก่ย่าง ปลาอย่าง เป็นต้น

ตารางที่ 26 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้ออาหารปรุงสำเร็จประเภทไก่ย่าง ปลาอย่าง

ลักษณะอาหารที่ดี	ผู้ให้สัมภาษณ์		ร้านค้า	
	ความรู้ % (จำนวน)	การปฏิบัติ % (จำนวน)	ความรู้ (ร้าน)	การปฏิบัติ (ร้าน)
- ไหม่ ๆ ร้อน ๆ	41.0 (25)	37.7 (23)	2	2
- สีสวย ๆ	3.3 (2)	3.3 (2)	-	-
- ไหม่ ๆ ร้อน ๆ ไม่มีแมลงวันตอม	14.8 (9)	16.4 (10)	-	-
- ไหม่ ๆ ร้อน ๆ สีสวย	9.8 (6)	9.8 (6)	-	-
- ไหม่ ๆ ร้อน ๆ ตัวใหญ่ ๆ/ชิ้นใหญ่ ๆ	13.1 (8)	13.1 (8)	1	1
- ไหม่ ๆ ร้อน ๆ สีสวย ตัวใหญ่ ๆ/ชิ้นใหญ่ ๆ	13.1 (8)	13.1 (8)	-	-
- ไม่ทราบ/ไม่ได้เลือก	4.9 (3)	6.6 (4)	-	-
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	3	3

ผู้ให้สัมภาษณ์จะพิจารณาถึงเฉพาะลักษณะไหม่ ๆ ร้อน ๆ ของอาหารสำเร็จรูปประเภทไก่ย่าง ปลาอย่าง ฯลฯ เพียงอย่างเดียว คือ มีร้อยละ 41 และร้อยละ 37.7 สำหรับความรู้และการปฏิบัติ ตามลำดับ ซึ่งเจ้าของร้านค้าส่วนใหญ่รวมอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย นอกจากนี้ยังมีลักษณะอื่นเพิ่มเติมในการพิจารณาเลือกซื้อคือ ไม่มีแมลงวันตอม เลือกตัวใหญ่ ๆ ด้วย ดังแสดงในตารางที่ 26 และจากการสอบถามพบว่า ไก่ย่างไม่ควรใส่สีมาก และสีที่สวย น่ารับประทาน ในทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์จะเป็นสีออกเหลือง ๆ

ทัศนคติในการเลือกซื้ออาหาร

ตารางที่ 27 ทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้ออาหาร

ประเด็นคำถาม	ผู้ให้สัมภาษณ์			ร้านค้า		
	ถูกต้อง % (จำนวน)	ไม่ถูกต้อง % (จำนวน)	ไม่แน่ใจ % (จำนวน)	ถูกต้อง (ร้าน)	ไม่ถูกต้อง (ร้าน)	ไม่แน่ใจ (ร้าน)
1. เนื้อซื้อจากตลาดสะอาดปลอดภัยกว่าซื้อจากคนในหมู่บ้านเอง	31.1(19)	55.7(34)	13.1 (8)	4	1	-
2. เมื่อซื้อเนื้อควรสังคายไฟแล้วส่วนที่ต้องการออกจากชิ้นใหญ่ดีกว่าเนื้อชิ้นเล็ก ๆ	85.2(52)	8.2 (5)	6.6 (4)	5	-	-
3. เนื้อที่พิมพ์ยัดไขมัน มีรสเค็มจัดทำให้เสียก็ไม่เป็นอันตรายสามารถบริโภคได้	9.8 (6)	78.7(48)	11.5 (7)	1	3	1
4. การเลือกซื้ออาหารควรคำนึงถึงราคาเป็นอันดับแรก	16.4(10)	78.7(48)	4.9 (3)	2	3	-
5. ในการเลือกซื้อปลาจืด ควรซื้อปลาที่ยังไม่ตาย	88.5(54)	3.3 (2)	8.2 (5)	4	-	1
6. หากราคาใกล้เคียงกัน ควรเลือกซื้อชิ้นขนาดใหญ่ เพราะได้ปริมาณและคุ้มค่ากว่าซื้อชิ้นเล็ก	91.8(56)	8.2 (5)	-	4	1	-
7. ซื้อหมูตัวขาวสะอาดและเลี้ยงเป็นมัน แสดงว่าเป็นไขมัน	3.3 (2)	93.4(57)	3.3 (2)	1	4	-
8. หักดี น้ำซอ ควรมีใบสวอย ๆ ไม่มีรุกรนเลย ไม่มีรอยชำรุด	57.4(35)	39.3(24)	3.3 (2)	2	3	-

ตารางที่ 27ทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้ออาหาร (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ผู้ให้สัมภาษณ์			ร้านค้า		
	ถูกต้อง % (จำนวน)	ไม่ถูกต้อง % (จำนวน)	ไม่แน่ใจ % (จำนวน)	ถูกต้อง (ร้าน)	ไม่ถูกต้อง (ร้าน)	ไม่แน่ใจ (ร้าน)
9. การเลือกซื้อผักและผลไม้ที่มีใบ ฉูดฉาดและใบพองฉิ่ง ทำให้ได้ อาหารที่มีราคาสูง คุณภาพดี	82.0(50)	4.9 (3)	13.1 (8)	5	-	-
10. ควรเลือกซื้ออาหารที่มีราคาแพงๆ ทำให้ได้อาหารที่ดีมีคุณภาพมาก	24.6(15)	61.2(41)	8.2 (5)	3	2	-
11. ในการเลือกซื้ออาหารกระป๋อง คุณฉลาดเฉพาะยี่ห้อ ก็เชื่อถือได้ว่า ปลอดภัย คุณภาพดี	13.1 (8)	72.1(44)	14.8 (9)	-	4	1
12. ควรเลือกซื้ออาหารตามโฆษณา ทีวี เพราะเป็นอาหารที่ดี ไม่มี อันตราย	8.2 (5)	73.8(45)	18.0(11)	1	3	1
13. ปลาที่สดดีควรซื้อที่มีสีออกแดง ๆ มีกลิ่นฉุนมาก ๆ (กลิ่นแรง)	68.9(42)	24.6(15)	6.6 (4)	2	2	1
14. ะพืมีสำเร็จรูปที่มีฉุนตลก หรือ รู้รัว ไม่ควรซื้อมากนัก	95.1(58)	1.6 (1)	3.3 (2)	5	-	-
15. อาหารกระป๋องที่ขบ หรือมีสีเข้ม แต่ขายในราคาถูกมาก ซื้อหากิน ได้เพราะไม่มีอันตราย	80.3(49)	14.8 (9)	4.9 (3)	3	-	2
16. อาหารที่ผสมผงหรือน้ำยาเพื่อให้ เก็บได้นาน ๆ ซื้อหากินได้บ่อย ๆ ไม่มีอันตราย และทำให้อาหารไม่ เสียง่าย	60.7(37)	26.2(16)	13.1 (8)	3	2	-
17. ขนมเด็ก ๆ ควรเลือกชนิดที่มี สีสรรสวยงาม เพราะเด็ก ๆ ชอบ	57.4(35)	37.7(23)	4.9 (3)	2	1	2

ตารางที่ 27ทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์และร้านค้าในการเลือกซื้ออาหาร (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ผู้ให้สัมภาษณ์			ร้านค้า		
	ถูกต้อง % (จำนวน)	ไม่ถูกต้อง % (จำนวน)	ไม่แน่ใจ % (จำนวน)	ถูกต้อง (ร้าน)	ไม่ถูกต้อง (ร้าน)	ไม่แน่ใจ (ร้าน)
18. น้ำปลาที่ควรเลือกลักษณะใส ๆ สีคล้ำ ๆ	11.5 (7)	80.3(49)	8.2 (5)	1	4	-
19. ปลาแห้ง กุ้งแห้ง เนื้อแห้ง ควร เลือกซื้อสีออกแดง ๆ เข้ม ๆ	24.6(15)	67.2(41)	8.2 (5)	-	5	-

จากการสอบถามในเรื่องทัศนคติ ในการเลือกซื้ออาหารประเภทต่าง ๆ นั้น จากการสอบถามพบว่า

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.7 คิดว่าเนื้อที่ซื้อจากคนในหมู่บ้านหรือรถที่นำมาขายในหมู่บ้าน ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่ารู้แหล่งที่มาของเนื้อนั้น บางรายจะเห็นในตอนเช้าและด้วยจึงแน่ใจว่าสะอาด ปลอดภัยกว่าที่ซื้อจากตลาด แต่ร้านค้าส่วนใหญ่จะเห็นว่า เนื้อที่มาจากตลาดสะอาดและปลอดภัยกว่าซื้อจากคนในหมู่บ้าน เนื่องจากคิดว่าเนื้อที่นำมาขายที่ตลาดน่าจะผ่านการตรวจสอบมาแล้ว จึงให้นำมาขายได้

2. ในการเลือกซื้อเนื้อนั้น ควรซื้อเนื้อที่มีการแล่จากเนื้อชิ้นใหญ่ดีกว่าที่แล่เป็นชิ้นเล็กๆ ไว้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเห็นด้วยถึงร้อยละ 85.2 รวมทั้งร้านค้าด้วย ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะบอกว่าลักษณะของเนื้อที่ดีควรเป็นชิ้นหรือก้อนใหญ่ ๆ

3. จากการสอบถามว่า หากเนื้อที่ซื้อมานั้นมีพยาธิตัวแบน หรือเม็ดสาकुอยู่ จะรับประทานหรือไม่ หากมีการต้มหรือทำให้สุกแล้ว พบว่าร้อยละ 78.7 จะยังรับประทาน ไม่ทิ้งไป เพราะคิดว่าได้ทำให้สุกแล้วจะปลอดภัยไม่มีอันตราย รวมทั้งเจ้าของร้านค้าส่วนใหญ่จะรวมอยู่กลุ่มนี้ด้วย

4. ในการเลือกซื้ออาหารนั้น จะคำนึงถึงราคาเป็นอันดับแรกถึงร้อยละ 78.7 สำหรับในเรื่องคุณค่าทางโภชนาการ ความปลอดภัย ฯลฯ จะพิจารณาในอันดับต่อไป ซึ่งมีร้านค้า 3 ร้านที่คำนึงถึงราคาก่อน อีก 2 ร้าน จะคำนึงถึงส่วนอื่น ๆ ก่อน

5. ในการเลือกซื้อปลาน้ำจืดนั้น ควรเลือกซื้อปลาที่ยังไม่ตาย ร้อยละ 88.5 ซึ่งร้านค้าที่นำมาขายก็จะทำปลาสดมาขาย หากมีปลาตายก็จะนำมาฆ่าและตากแห้งไว้ขายแทน
6. ในการเลือกซื้อไข่นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะเลือกซื้อไข่ที่มีขนาดใหญ่ ถึงร้อยละ 91.8 ซึ่งร้านค้าส่วนใหญ่จะรวมอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย
7. ไข่ที่ดีและใหม่ตามความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ จะต้องมีความแข็ง ๆ เป็นมัน สะอาด ซึ่งมีถึงร้อยละ 93.4 รวมทั้งร้านค้าด้วย ซึ่งจากการสอบถามเจ้าของร้านค้าจะบอกว่า ไข่ที่วางขายในตลาดเป็นไข่ที่ใหม่สดแล้ว เพิ่งเอามาจากฟาร์ม ส่วนใหญ่เวลาเลือกซื้อจึงเลือกขนาดเป็นหลัก นวลที่เปลือกไข่ที่แสดงถึงความใหม่ของไข่นั้นไม่ค่อยให้ความสำคัญนัก
8. ในการเลือกซื้อผักนั้น ร้อยละ 57.4 เห็นว่าจะเลือกซื้อผักที่มีใบสวย ๆ ไม่มีรูพรุน ไม่มีรอยช้ำดำ ทั้งนี้จะพบว่า มีถึงร้อยละ 39.3 ที่เห็นว่าควรเลือกซื้อผักที่มีรูพรุน ทั้งนี้เนื่องจากในกลุ่มนี้มีความเห็นว่า ในปัจจุบันมีการใช้ยาฆ่าแมลงกันอย่างแพร่หลาย และใช้ในปริมาณมาก ทำให้ผักองกามดี และมีใบสวยไม่มีแมลงกัดกิน ซึ่งยาฆ่าแมลงเหล่านี้อาจมีอันตรายต่อมนุษย์ได้ จึงควรเลือกผักที่มีรูแมลงกัดกิน สำหรับร้านค้าจะพบว่ามี 3 ร้าน ที่เห็นว่าควรเลือกผักที่มีรูพรุน และอีก 2 ร้าน เลือกผักที่มีใบสวย ๆ
9. ในการเลือกซื้อผักและผลไม้ในร้อยละ 82 จะเห็นว่าควรเลือกซื้อผักที่มีตามฤดูกาล และในท้องถิ่นทำให้ได้ผักที่ดี มีคุณภาพดีด้วย
10. ในการเลือกซื้ออาหารโดยทั่ว ๆ ไป ในทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น จะเห็นอาหารที่มีราคาแพง ๆ มักจะเป็นอาหารที่ดี มีคุณภาพ ถ้าไม่ดีราคาคงไม่แพง ซึ่งผู้ที่มีความเห็นเช่นนี้ถึงร้อยละ 67.2 แต่สำหรับร้านค้าจะมีอยู่ 3 ร้าน ที่ไม่เห็นด้วยกับคากล่าวนี้นี้
11. การเลือกซื้ออาหารกระป๋องนั้น ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์จะเลือกซื้อเฉพาะยี่ห้อที่นิยมขายในหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อได้ซื้อไปรับประทานแล้วรู้สึกอร่อยและปลอดภัย ก็จะเลือกซื้อยี่ห้อนั้นเป็นประจำ ซึ่งจะเห็นว่าทั้งผู้ให้สัมภาษณ์และเจ้าของร้านค้าจะมีความเห็นเช่นเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีถึงร้อยละ 72.1
12. จากการสอบถามถึงการเลือกซื้ออาหารตามโฆษณาที่วีนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์และเจ้าของร้านค้าส่วนใหญ่ก็จะไม่ได้ซื้ออาหารตามที่โฆษณาในทีวี ทั้งนี้ให้เหตุผลว่า ราคาค่อนข้างแพง ไม่มีขายในร้านค้าในหมู่บ้าน ต้องซื้อจากตลาดในเมือง แต่ในความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์แล้วคิดว่าอาหารเหล่านี้เป็นอาหารที่ดี มีคุณภาพสูง ซึ่งมีผู้เห็นด้วยถึงร้อยละ 67.2 ถ้าไม่ดียังจะไม่ให้โฆษณา
13. สำหรับปลาไร่ซึ่งเป็นอาหารหลักของชาวชนบทนั้น ส่วนใหญ่คิดว่าปลาไร่ที่ดีควรมีสีออกแดง ๆ และมีกลิ่นจืด ซึ่งไม่ถูกต้องนั้น มีผู้ตอบเห็นด้วย ร้อยละ 24.6 และร้อยละ 68.9 ที่ไม่เห็นด้วยกับคากล่าวนี้นี้ สำหรับร้านค้าก็จะมี 2 ร้านที่เห็นด้วย และ 2 ร้านไม่เห็นด้วย

14. ในการเลือกซื้ออะไหล่สำเร็จรูปนั้น พบว่า ร้อยละ 95.1 ของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งเจ้าของร้านค้ามีทัศนคติที่ถูกต้องในการเลือกซื้อ

15. สำหรับอาหารกระป๋องนั้น หากกระป๋องบุหรือเป็นสนิม แม้ขายในราคาถูกก็ไม่ควรซื้อมารับประทาน ซึ่งมีผู้เห็นด้วยถึงร้อยละ 80.3 รวมทั้งร้านค้าด้วย

16. อาหารที่ผสมสารกันบูดเพื่อให้เก็บไว้ได้นาน ๆ ซื้อมารับประทานบ่อย ๆ อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ ซึ่งมีผู้ที่มีความเห็นที่ถูกต้องร้อยละ 60.7 และมีร้านค้า 3 ร้าน ที่มีความเห็นที่ถูกต้องในเรื่องนี้ด้วย

17. จากขมเด็ก ๆ ที่มีขายนั้น จากการสอบถามผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่นิยมอาหารที่มีสีสรรสวยงาม เพราะอาจเกิดอันตรายได้ ซึ่งมีผู้ที่มีความเห็นที่ถูกต้อง ร้อยละ 57.4 และมีร้านค้าเพียงร้านเดียวที่คิดว่าควรเลือกขมที่มีสีสรรสวยงาม เพราะเด็ก ๆ ชอบ

18. น้ำปลาที่ตีในทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะคิดว่า ควรซื้อสีค่อนข้างคล้ำ ซึ่งมีผู้ตอบถึงร้อยละ 80.3 รวมทั้งร้านค้าด้วย

19. ปลาแห้ง กุ้งแห้ง เนื้อแห้ง ควรเลือกสีออกแดง ๆ เข้ม ๆ ตามทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งมีผู้เห็นด้วยถึงร้อยละ 67.2 จากการสอบถามพบว่า หากสีออกซีด ๆ หรือขาว ๆ อาจจะเป็นเชื้อรา ซึ่งไม่ปลอดภัยในการรับประทาน

ผู้ที่ตัดสินใจในการเลือกซื้ออาหาร

จากการสอบถามนั้น ส่วนใหญ่ผู้ที่ตัดสินใจในการเลือกซื้ออาหารคือ แม่บ้าน สำหรับครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุจะมีลูกสาวเป็นผู้เลือกอาหารให้ โดยผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการเลือกซื้ออาหารด้วย มีเพียง 1-2 ครัวเรือน ที่ตัดสินใจเลือกซื้ออาหารโดยพ่อบ้านคนเดียว และ 3-4 ครัวเรือน ที่ให้ทุกคนในบ้านร่วมกันตัดสินใจในการเลือกซื้ออาหารด้วย

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร

ในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารของครัวเรือน จะคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ หลายปัจจัยดังนี้คือ

1. คุณภาพและประโยชน์ของอาหาร	ร้อยละ 29.5
2. ความอยากรับประทาน	ร้อยละ 24.6
3. ความสะอาดและความปลอดภัย	ร้อยละ 20.1
4. ราคาอาหาร	ร้อยละ 19.7
5. ชอบในรสชาติอาหาร	ร้อยละ 8.2
6. ความน่ารับประทานของอาหาร	ร้อยละ 3.2
7. อาหารที่มีในร้านค้ามีจำกัด ไม่มีโอกาสได้เลือก	ร้อยละ 3.2
8. ไม่ทราบ	ร้อยละ 2.0

สำหรับร้านค้านั้น จากการสอบถามถึงการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารเพื่อนำมาขายนั้น มีดังนี้

1. ความชอบ พฤติกรรมการบริโภคโดยทั่ว ๆ ไป จะคล้ายคลึงกัน จึงนำอาหารที่เป็นพื้นฐานที่เคยรับประทานมาขาย เช่น ส้มตำ ขนมจีน อาหารปรุงสำเร็จอื่น ๆ ขนมหวาน เป็นต้น
2. ความเคยชิน อาหารชนิดไหนที่เคยซื้อมาขาย และขายได้หมดก็จะซื้อมาขายเป็นประจำ เช่น ปลากระป๋อง บะหมี่สำเร็จรูป ไข่ ปลาทู พงชูรส เป็นต้น
3. อาหารที่ผู้ขายอยากรับประทาน ในบางครั้งจะเลือกซื้ออาหารตามความต้องการของผู้ขาย หากขายไม่ได้ ผู้ขายจะเก็บไว้รับประทานเองได้ ทั้งนี้จากการสอบถามร้านค้าอาหารสดเกือบทุกร้าน จะซื้ออาหารดังกล่าวเพื่อขายด้วย เพื่อรับประทานเองด้วย
4. คนในหมู่บ้านขอให้เพื่อนำมาขาย ซึ่งมีอาหารบางอย่างที่คนในหมู่บ้านอยากจะรับประทานก็ขอให้ขาย เช่น ขายกล้วยเตี๋ย เพราะคนในหมู่บ้านขอให้เปิดขาย เป็นต้น
5. ราคาถูก ของที่นำมาขายในหมู่บ้านควรมีราคาถูก คนในหมู่บ้านพอมีเงินหาซื้อได้

สถานที่ที่ชาวบ้านนิยมซื้ออาหาร

ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า นิยมซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้าน เนื่องจากอยู่ใกล้ สะดวกสบาย ในการซื้อ อยากซื้ออะไรก็เดินไปเลือกซื้อ ซื้อเท่าที่มีขาย แม้ว่าของจะมีให้เลือกไม่มากเหมือนในตลาด การไปตลาดนั้นไม่สะดวก เนื่องจากตลาดอยู่ไกล เสียเวลาเดินทาง และเปลืองเงินค่ารถ ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ไปตลาด นอกจากเมื่อมีธุระต้องเข้าเมือง จึงจะแวะซื้อของที่ตลาด ผู้ที่ไปตลาดบ่อยจะเป็นเจ้าของร้านค้า ซึ่งไปจ่ายตลาดทุกวัน และมีชาวบ้านบางส่วนของที่ปลูกผักขายก็จะไปขายผักที่ตลาดเป็นประจำ

ประเภทของอาหารที่ชาวบ้านนิยมซื้อ

อาหารที่ชาวบ้านซื้อส่วนใหญ่เป็นอาหารสด ซึ่งซื้อมาทำเอง ยกเว้นในฤดูฝน (ช่วงทำนา) ชาวบ้านจะซื้ออาหารปรุงสำเร็จรูปมากขึ้น เนื่องจากไม่มีเวลาทำ ต้องรีบไปทำงานแต่เช้า และกลับจากทำงานในนาก็มีค่าแล้ว ไม่มีเวลาทำ และเหนื่อย

สำหรับอาหารสดที่ซื้อได้แก่ เนื้อ ปลา ไข่ ผัก ปลาทู เป็นต้น

ทั้งนี้ได้ให้เหตุผลแตกต่างกันบ้าง ดังนี้คือ อาหารนั้นมีขายในท้องถิ่น เนื้อเก็บไว้ได้นาน ราคาไม่แพง ไม่มีอาหารให้เลือก มีขายเป็นประจำ เคยกินประจำ ชอบ อร่อย มีคุณค่าอาหารสูง

ฤดูกาลที่มีการซื้ออาหาร

ชาวบ้านมีการซื้ออาหารแทบทุกฤดู จากการสอบถามโดยการจัดอันดับการซื้อในแต่ละฤดูในแต่ละครัวเรือน สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 28 การซื้ออาหารของครัวเรือนในฤดูกาลต่าง ๆ

ลำดับที่ของการซื้ออาหาร	ฤดูฝน % (จำนวน)	ฤดูร้อน % (จำนวน)	ฤดูหนาว % (จำนวน)
อันดับ 1	37.7 (23)	70.4 (43)	11.5 (7)
อันดับ 2	19.7 (12)	14.8 (9)	55.7 (34)
อันดับ 3	42.6 (26)	14.8 (9)	32.8 (20)
รวม	100.0 (61)	100.0 (61)	100.0 (61)

จากตารางข้างต้นจะพบว่า ในฤดูฝนผู้ให้สัมภาษณ์จะซื้ออาหารรับประทานเป็นอันดับ 3 มากที่สุดคือ ร้อยละ 42.6 และอันดับ 1 มีร้อยละ 37.7 ซึ่งใกล้เคียงกัน ส่วนในฤดูร้อนจะพบว่ามีการเลือกซื้อเป็นอันดับที่ 1 สูงถึงร้อยละ 70.4 ส่วนในฤดูหนาวจะมีการซื้อเป็นอันดับ 2 ถึงร้อยละ 55.7 นั่นคือ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเลือกซื้ออาหารมากเรียงตามฤดูกาลคือ ฤดูร้อน ฤดูหนาว และฤดูฝน ทั้งนี้ได้ให้เหตุผลในการเลือกซื้อในแต่ละฤดู ดังนี้คือ

ในฤดูร้อน มีการซื้อเนื่องจากในฤดูร้อนอาหารที่ผลิตเองหรือหาจากธรรมชาติไม่ค่อยมีจึงต้องซื้อ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพอากาศแห้งแล้ง ขาดแคลนอาหาร ขาดน้ำที่จะใช้ในการเพาะปลูก และอาหารที่จะหาได้ลำบากขึ้น

ในฤดูหนาวนั้นบางครอบครัวจะไปรับจ้างตัดอ้อยในจังหวัดทางภาคกลาง เช่น จังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี เป็นต้น ผู้ที่เหลือน้อยมักเป็นผู้สูงอายุ และเด็กในวัยก่อนเรียน วัยเรียน ซึ่งผู้ที่เป็นตัดอ้อยจะฝากเงินจำนวนหนึ่งไว้สำหรับใช้จ่าย ผู้ที่อยู่ก็จะต้องไปนาไปเลี้ยงควาย และถ้ามีเด็กก็ต้องดูแลเด็กด้วย ทำให้ไม่มีเวลาปลูกพืช หรือหาอาหารอื่น ๆ อาหารที่ได้ส่วนใหญ่จึงได้จากการซื้อ

ในฤดูฝน มีการซื้อเนื่องจากต้องรีบไปทานา ทำให้ไม่มีเวลาทำอาหาร หรือไม่มีเวลาไปหาอาหาร ทั้งนี้อาหารที่ซื้อส่วนใหญ่จะเป็นอาหารปรุงสำเร็จ เพราะสะดวก รวดเร็ว รับประทานได้ทันที

อิทธิพลของการโฆษณาต่อการเลือกซื้ออาหาร

จากการสอบถามพบว่า อาหารส่วนใหญ่ไม่ได้ซื้อของตามโฆษณาจากโทรทัศน์หรือวิทยุ หรือจากสื่อมวลชนอื่น ๆ ซึ่งเหตุผลในการไม่ซื้ออาหารต่าง ๆ ตามโฆษณามีดังนี้คือ ไม่ได้สนใจ ไม่รู้จักอาหารนั้น ๆ ไม่อยากรับประทาน ไม่ชอบ ไม่รู้ว่าซื้อได้ที่ไหน ไม่มีใครนำมาขาย ราคา

แพง แต่จากการสอบถามอาหารที่มีการซื้อตามโฆษณาบ้างคือ บะหมี่สำเร็จรูป ปลากระป๋อง ขนมหัดดี ผงชูรส น้ำอัดลม น้ำมันพืช นมกล่อง (นม UHT) เป็นต้น

ซึ่งอาหารเหล่านี้ราคาไม่แพง หาซื้อได้ง่าย ร้านค้าในหมู่บ้านมีขาย สำหรับขนมเด็กก็จะมีขนมที่เลียนแบบโฆษณาในทีวี แต่ขายในราคาที่ถูกลง เพียงถุงละ 1 บาท เช่น ขนมกรอบ ๆ ทั้งหลาย

การได้รับความรู้ในการเลือกซื้ออาหาร

ส่วนใหญ่มักจะตอบว่าไม่มีเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้ในเรื่องของการเลือกซื้ออาหาร หรือได้รับการอบรมในเรื่องนี้เลย รวมทั้งเจ้าของร้านค้าด้วย ถ้าเป็นวัยรุ่นที่อายุไม่เกิน 20 ปี จะตอบว่าเคยได้รับความรู้ในเรื่องนี้จากโรงเรียน ครูเคยสอนไว้ ส่วนสื่ออื่น ๆ นั้น พบว่ามีเพียง 4-5 รายเท่านั้น จะเคยได้รับความรู้ในเรื่องของการเลือกซื้ออาหารจากโทรทัศน์ เช่น ในเรื่องการเลือกซื้อน้ำส้มสายชู ผงชูรส การเลือกซื้ออาหารทั่ว ๆ ไป การเลือกซื้ออาหารที่ไม่มีแมลงวันตอม เป็นต้น

ทั้งนี้ได้สอบถามถึงเครื่องหมายของคณะกรรมการอาหารและยา (เครื่องหมาย ออย.) นั้นพบว่า ส่วนใหญ่ไม่รู้จักเครื่องหมายนี้ มีผู้ตอบว่ารู้จักประมาณ 19 ราย จากการสอบถาม 61 ราย และตามความเข้าใจของชาวบ้านจากการสอบถามนั้น หากอาหารชนิดใดมีเครื่องหมาย ออย. หมายถึง อาหารที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว อาหารที่สะอาด รับประทานได้ แต่จากการสอบถามร้านค้าในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ไม่รู้จักเครื่องหมายนี้ และในการเลือกซื้อส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ดูเครื่องหมาย ออย. จะซื้อตามความคุ้นเคยตามยี่ห้อที่เคยมีขายในหมู่บ้าน ทั้งนี้เพราะเคยกินแล้วอร่อย และยังไม่เคยมีผู้ใดที่เจ็บป่วย เนื่องจากการรับประทานอาหารที่มีขายในร้านค้า

สัญลักษณ์ของร้านค้า

สำหรับสัญลักษณ์ของร้านค้าในหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะตอบว่าสะอาด บริเวณร้านค้าสะอาด ไม่มีขยะ อาหารสดเก็บใส่ตู้เย็น มีตู้เก็บอาหารเรียบร้อย มีผ้าเช็ดรอง อุปกรณ์สะอาด และการทำอาหารสะอาด ดูแล้วเหมือนทำที่บ้าน และการทำอาหารทำใหม่ ๆ ทุกวัน สำหรับอาหารปรุงสำเร็จ และจากการสอบถาม 61 รายนั้น มีประมาณ 19 ราย ที่ให้ความเห็นว่า ไม่สะอาด มีแมลงวันตอม ถ้วยชามไม่สะอาด และ 4 ราย มีความเห็นว่าสะอาดปานกลาง บางร้านก็สะอาด บางร้านไม่สะอาด มีแมลงวันตอมบ้าง การจัดของไม่ค่อยเป็นระเบียบ

การเลือกซื้ออาหารกับการเจ็บป่วย

จากที่ชาวบ้านมีการรับประทานอาหารปรุงสำเร็จมากขึ้น ซึ่งอาจจะมีผลต่อการเจ็บป่วยหรือไม่ ส่วนใหญ่จะตอบว่าไม่มีใครเจ็บป่วยจากการรับประทานอาหารดังกล่าว มีเพียง 1-2 รายเท่านั้น จะเคยมีอาการปวดท้อง ท้องเสีย หลังจากรับประทานอาหารเหล่านั้น แต่อาการไม่

รุนแรงนัก และอาหารนั้นซื้อมาจากตลาดหรือรถเร่ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่ายังไม่เคยมีผู้ใดเจ็บป่วยจากการซื้ออาหารจากร้านค้าในหมู่บ้าน เนื่องจากอาหารที่มีขายในร้านค้าจะทำเสร็จใหม่ ๆ ร้อน ๆ ทำขายในช่วงเช้าและเย็น ซึ่งส่วนใหญ่จะขายหมดไม่เหลือตกค้าง แต่อาหารที่ซื้อจากตลาดหรือจากรถเร่จะใหม่ใหม่ บางทีก็เป็นไข และเมื่อซื้อมารับประทานชาวบ้านจะไม่นำมาอุ่นอีก จะรับประทานเลย ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคได้

ส่วนเมื่อเวลาเจ็บป่วย มีการเลือกซื้ออาหารเพื่อรับประทานเป็นพิเศษหรือไม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งตอบว่าไม่ได้ซื้ออาหารพิเศษมารับประทาน เนื่องจากเมื่อเวลาเจ็บป่วยจะไม่ค่อยอยากรับประทานอาหาร อีกส่วนหนึ่งจะซื้ออาหารพิเศษให้ ได้แก่ เนื้อสัตว์ นม โจ้วลดิน เพราะอาหารเหล่านี้จะช่วยบำรุงร่างกาย ช่วยให้หายป่วยเร็วขึ้น

แนวโน้มในการซื้ออาหารในหมู่บ้าน

จากการสอบถามถึงการรับประทานอาหารในปัจจุบันนั้นพบว่า อาหารที่ได้ส่วนใหญ่ได้จากการซื้อมากขึ้น เนื่องจากอาหารธรรมชาติขาดแคลนและไม่ค่อยมีเวลาหา อาหารประเภทเนื้อสัตว์จะซื้อมาก ผัก-ผลไม้มีการซื้อด้วย แต่ก็ยังปลูกพืชผักไว้เพื่อบริโภคด้วย แม้ว่าในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังนิยมซื้ออาหารสดมาปรุงเองมากกว่า โดยให้เหตุผลว่า การซื้ออาหารสดมาประกอบของที่บ้าน ทำให้ได้อาหารที่สะอาด ปลอดภัย อร่อย ได้รสชาติถูกใจ ประหยัดกว่า เก็บไว้กินได้หลายมื้อ กินอิ่มกว่า อยากทำอะไรก็ทำกินได้ ไม่มีผงชูรส

แต่มีแนวโน้มในการซื้ออาหารปรุงสำเร็จ และผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปมากขึ้น โดยให้เหตุผลว่า สะดวกสบาย ทำเองไม่อร่อย อาหารปรุงสำเร็จครบเครื่องมากกว่า ไม่มีเวลาทำ ก็เลยทำ ประหยัดเงินมากกว่า และไม่ต้องซื้อเครื่องปรุงหลายชนิด และมีแม่ค้าขายมากขึ้น